

O vzťahu posledného pomazania k Slovu

Okamih, kedy príde kňaz, aby poskytol umierajúcemu človeku posledné pomazanie, býva vážny, ale väčšinou nie temný. Situácia môže byť veľmi rôzna. Umierajúci môže byť doma či v nemocnici, môže mať veľké bolesti, či byť iba slabý, môže byť pri vedomí alebo nie. Vždy však musí ešte žiť. Od celkovej situácie závisí priebeh sviatosti.

Pokiaľ je umierajúci ešte pri vedomí a dokáže hovoriť, predchádza samotnej sviatosti rozhovor. Tvárou v tvár blížiacej sa smrti nastáva chvíľa spätného pohľadu na uplynulý život. To, čo zaznieva v tejto vážnej, ale aj slávnostnej chvíli, má najrôznejšiu povahu podľa situácie, v ktorej sa umierajúci ocitá. Môže to byť uvoľnený pohľad do minulosti, naplnený vďačnosťou za všetko, čo život daroval. Nie zriedkakedy sa ukazujú jasné línie alebo motívy, ktoré spájajú jednotlivé životné udalosti do jedinečného celku. Môže sa stať akoby počuteľným „slovo“, ktorým osud hovoril k človeku. Často však umierajúci vyslovuje niečo, čo ho ťaží, možno nevyriešenú situáciu s blízkym, ale i naozajstný zlý skutok, za ktorý sa chce ospravedlniť. Občas vyslovuje aj tajomstvo, o ktorom ešte nikdy nehovoril – niečo zatažujúce, alebo aj niečo potešujúce. Vždy vládne v takom rozhovore vedomie toho, že vlastné slovo za krátky čas umlknie. Ako dozvuk rozhovoru môžu zaznieť slová spovede, ktoré poukazujú na ideál budúceho človeka, žijúceho v láske k Bohu a k ľuďom. Áno, smrť nie je koncom človeka!

Ak umierajúci dokáže ešte aspoň trochu jesť a piť, je možné poskytnúť mu prijímanie. Občas môže prijímať iba drobkoch chleba a kvapku vína, ale aj to znamená úplné posilnenie Kristovým telom a krvou. Zmŕtvychvstalý Kristus už nehovorí pozemským jazykom, ale slovo je v ňom stále živé, jednak slovo, ktoré vyslovoval behom svojho života a ktoré počujeme v evanjeliu, jednak Slovo, ktorým v dávnych časoch stvoril svet i človeka a ktoré na Golgote obnovil. Obidvoje má silu uzdraviť dušu skrz prijímanie chleba, sťaby Kristovho tela. A víno, sťaby Kristova krv, pridáva duši silu v zápase s jej slabosťami. Tak je prijímanie skutočným posilnením na ďalšej ceste k bráne smrti.

Potom nasleduje samotná sviatosť posledného pomazania. Najprv číta kňaz veľkňazskú modlitbu podľa Jánova evanjelia. Umierajúci človek počúva, ako sa Kristus u božského Otca prihovára za učeníkov a za všetkých budúcich kresťanov, teda aj za neho. V tom žije veľká útecha a duševné posilnenie. Potom kňaz urobí tri kríže posväteným olejom na čelo, jeden kríž nad ľavým okom, jeden nad pravým okom a tretí do stredu čela. K prvému krížu povie: „V uzdravujúcom oleji, ktorý mimo tvojho tela ducha do výšin nesie, cíť sa v prúde života.“ Olej mu dáva akúsi ochranu, v ktorej sa môže cítiť vynášaný do výšin ducha. K druhému krížu povie: „Prijmi Kristovo požehnanie ako životodarnú silu. V nej pôsobí život, víťaziac nad všetkým mŕtvym.“ Koľko mŕtveho má človek v sebe! A teraz počuje, že z Krista vychádza život, ktorý prekoná všetko mŕtve. Napokon povie k tretiemu krížu: „Kristov silný duševný život vedie v slabých telách od bytia k bytiu cez všetky okruhy svetov.“ Všetky tieto slová nie sú iba útechou, ale bytostnou silou, v ktorej sa umierajúci môže cítiť zachránený. Smrť nie je koniec, ale prechod k ďalšiemu, aj keď inému životu.

Pri tejto sviatosti sa používa olej. Bežne je to olivový olej, ale môže to byť aj iný, napríklad sezamový olej. Je zaujímavé, že olej sa v rastlinách tvorí väčšinou v semenách či klíčkoch, poprípade v plodoch. Tak sa olej vyskytuje akoby na konci vývojového cyklu, ktorý však prechádza do nového vývoja. V okamihu posledného pomazania sa uzatvára život, stáva sa akoby semenom, ktoré čaká na nový rast. Sviatosť pomazania pomáha uchrániť ono semeno pred rozpadom a previesť ho do plodnej pôdy, aby nanovo ožilo.

Najmocnejším koncom starého vývoja, prechádzajúceho do nového začiatku, je okamih Kristovej smrti na Golgote. Vtedy skončilo prvé stvorenie a začalo stvorenie nové. Golgota znamená lebka. Stáli tam tri kríže. Pri poslednom pomazaní sa robia tiež tri kríže na lebku – na „Golgotu“. V tej chvíli je umierajúci úplne preniknutý silou mystéria na Golgote. Pri ňom vyslovil Kristus posledné pozemské slová: „Je dokonané.“ Jeho ľudské slovo potom zmlklo. Začalo však rásť do sfér duchovne-vesmírneho Slova, tvoriaceho Logu. Aj slovo umierajúceho zmlkne. Pomocou posledného pomazania však tiež začína rásť do výšin.